

Nyt fra nationalparken

Kære læser

I en tid, hvor hverdagen til tider kan synes som en amerikansk katastrofefilm, er det dejligt at komme ud til Vadehavet og få blæst det hele lidt på afstand. Når man bevæger sig ved Vadehavet kan man nemlig strække øjnene ud og det er som om, at der er lidt mere himmel herude. Så sidder du derhjemme med en følelse af, at det hele er "lidt for meget", så hop i det varme tøj og traveskoene! For ved Vadehavet er der rigtig god mulighed for at holde afstand og strække ud i mere end en forstand.

Med denne opfordring vil vi ønske dig god læselyst og rigtig god weekend, her hvor man kan strække øjnene ud. De bedste hilsner fra sekretariatet

En meget anderledes dag for Havbrisen

Børnehaven Havbrisen fik i sidste uge en meget anderledes oplevelse, da de var på tur på stranden ved Ballum. For det de først troede var et lille skib, eller en sort balje, viste sig at være en kæmpe stor læderskildpadde. Frands Soberra fra [Naturcenter Tønnisgård](#) forlod et vigtigt møde, for at se det vilde fund og inden længe var [Fiskeri- og Søfartsmuseet](#) på vej, for at besigtige og transportere skildpadden til Esbjerg, hvor den lægges i fryser, indtil den kan dissekeres, så man kan finde ud af hvad den er død af.

Den 2,5 meter store skildpadde er faktisk svømmet herop fra Holland, hvor den blev [filmet i september](#).

Bedre levesteder til fugle og padder

I løbet af 2019 fik Nationalpark Vadehavet skabt en god kontakt til nogle private lodsejere på Mandø, som gerne ville være med til at skabe bedre og ny natur på øen. Denne vilje til at

gøre noget for naturen i nationalparken blev hurtigt grundlaget for, at også Den Danske Naturfond, firmaet Ravnhøj Consult og Markus Jepsens Naturpulje gik ind i samarbejdet.

Projektet indledtes med at tre private klæggrave på den sydlige del af øen hen over vinteren blev ombygget, så deres værdi som levested for især ænder og vadefugle blev forbedret betydeligt. I foråret 2020 blev projektet udvidet til også at omfatte etableringen af syv nye, lavvandede vandhuller i engene på Mandø.

Arealerne til projektet er stillet til rådighed af syv lodsejere, anlægsarbejdet og styringen af det er betalt af Markus Jepsens Naturpulje mens Nationalpark Vadehavet har stået for papirarbejdet og for overvågningen af effekterne af naturgenopretningen. I oktober var lodsejerne kaldt sammen til en snak om især den fortsatte drift af arealerne omkring klæggravene og vandhullerne. Ved den lejlighed kunne det også fortælles, at de indledende undersøgelser tyder på, at der allerede nu kan spores fremgange hos en række af de nøglearter blandt engfuglene, som projektet primært er gennemført for. [Læs mere på vores hjemmeside.](#)

Vigtig turisme-debat sparket i gang

Omkring 100 fagfolk, aktører og andre interessenter inden for turisme blev onsdag bragt sammen for at blive klogere på og diskutere bæredygtig turismeudvikling. Det foregik på et webinar, som Nationalpark Vadehavet havde arrangeret sammen med Friluftsrådet og Syddansk Universitet.

Danske og internationale forskere og eksperter inden for turismeudvikling kom med en række inspirerende oplæg, og ind imellem oplæggene fik deltagerne mulighed for at diskutere videre i mindre grupper. Det hele foregik virtuelt og debatten blev styret yderst kompetent af journalist Mette Waldsted Vestergaard, der også er kendt som ordstyrer på Naturmødet.

Alle input fra de gode og spændende diskussioner bliver nu samlet og kondenseret i en rapport, der skal danne grundlag for at arbejde videre med at gøre turismeudviklingen mere bæredygtig. For Nationalpark Vadehavets vedkommende vil det især ske i et samspil med de cirka 220 aktører, som er med i vores partnerprogram. Læs mere om webinarret [på hjemmesiden.](#)

Når du ser et stjernes kud...

Mælkevejen og stjernebilleder er oplagte at nyde på Mandø, hvor der er rigtig fine forhold for at få et "stjernebad". For øen ligger nemlig langt væk fra storbyers forstyrrende lys. Mandøbeboerne vil rigtig gerne dele oplevelsen af at kunne se stjernehimlen med os andre og de var med, da nationalparken tirsdag den 10. november holdt en workshop i regi af [Interreg Nordsea ProwadLink projektet](#). På workshoppen blev nye muligheder for oplevelser i "buldermørke", som de kalder det på Mandø, diskuteret.

Næste skridt på mælkevejen bliver at uddanne guider og få planlagt de første aktiviteter og pop-up arrangementer i uge 7 og 8 i 2021, så du også kan komme ud og opleve mørket, måske ligefrem tage et stjernebad. Esbjerg Kommune står bag en ansøgning om udpegning af Mandø til [Dark Sky Park](#) sammen med Mandø Fællesråd og Nationalpark Vadehavet.

Velkommen til Nationalpark Vadehavet

I løbet af de næste år vil nationalparkens [projekt Velkommen til Nationalpark Vadehavet](#) etablere fire nye porte. En af dem bliver i fyrmesterboligen ved Blåvandshuk Fyr, som nu drives af Vardemuseerne. Oprindeligt skulle porten have været placeret på Tirpitz, men ved fyret kommer porten nu helt ud til Vadehavet med en spektakulær placering på Danmarks vestligste punkt med udsigt over Horns Rev. Fyret, og området omkring det, er et yndet udflugtsmål for tusindvis af besøgende året rundt, og udgangspunkt for mange ture rundt i området.

Fyrmesterboligen vil blive renoveret, og vil fremover huse en udstilling, som byder besøgende velkommen til nationalparken, og klæder dig på til selv at tage ud i nationalparken på egen hånd, med viden om hvad Vadehavet er for et størrelse og hvad det rummer af spændende oplevelser der ligger og venter. Det gælder også de øvrige porte, som blandt andet tæller Vadehavscenteret og Højer Mølle. Med Blåvandshuk Fyr vil der være porte til nationalparken fra den nordligste til den sydligste del af den danske del af Vadehavet.

Hvilken kaffe byder du uventede gæster?

Fredag i sidste uge var ikke en helt almindelig dag på kontoret, for pludselig stod Bente Bjerrum fra naturcentret på kontoret med en fin lille spurvehøg. Hun havde fundet den på en mark og den var tilsyneladende fløjet mod noget. Den fik ikke en kop kaffe, men blev passet godt, dog kom den aldrig på vingerne igen og vi frygter lidt, at den havde fugleinfluenza.

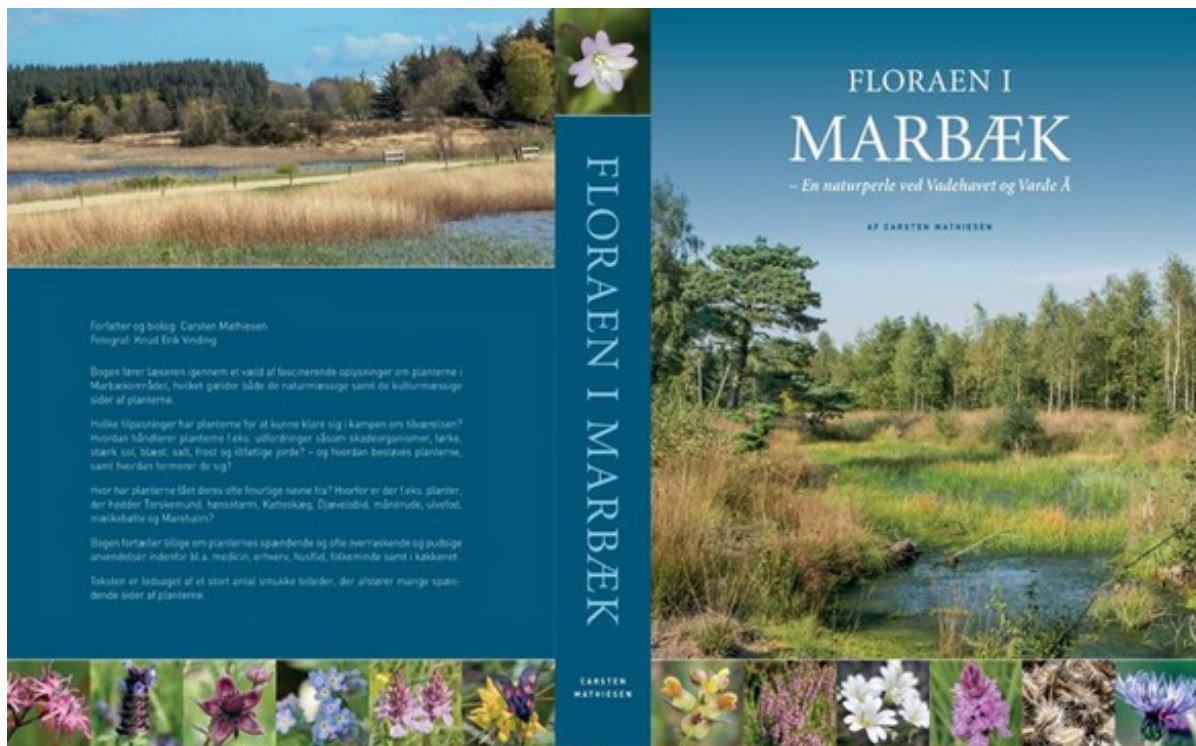
Der blev i sidste uge fundet fugle med fugleinfluenza i både Holland og Tyskland og desværre har sygdommen også spredt sig til Danmark, også til Vadehavet. Vi skal gerne have registreret så de syge fugle, så finder du en død eller syg vand-, krage- eller rovfugl, så meld det endelig ind [via Fødevarestyrelsens hjemmeside](#).

Landbrugseksperimentarium i marsken?

Nationalpark Vadehavet, Esbjerg Kommune og Græsningsforeningen Nationalpark Vadehavet er gået sammen med Klimagården/PERMECO om at foreslå, hvordan det bæredygtige landbrug kan udvikles. Forslaget går ud på, at udvalgte gårde skal have mulighed for at eksperimentere med f.eks. at øge biodiversiteten, reducere CO2 aftrykket, udlede mindre reduceret kvælstof og fosfor og samtidig drive rentabelt landbrug. Det kan i dag ikke lade sig gøre, med de nuværende tilskudsordninger.

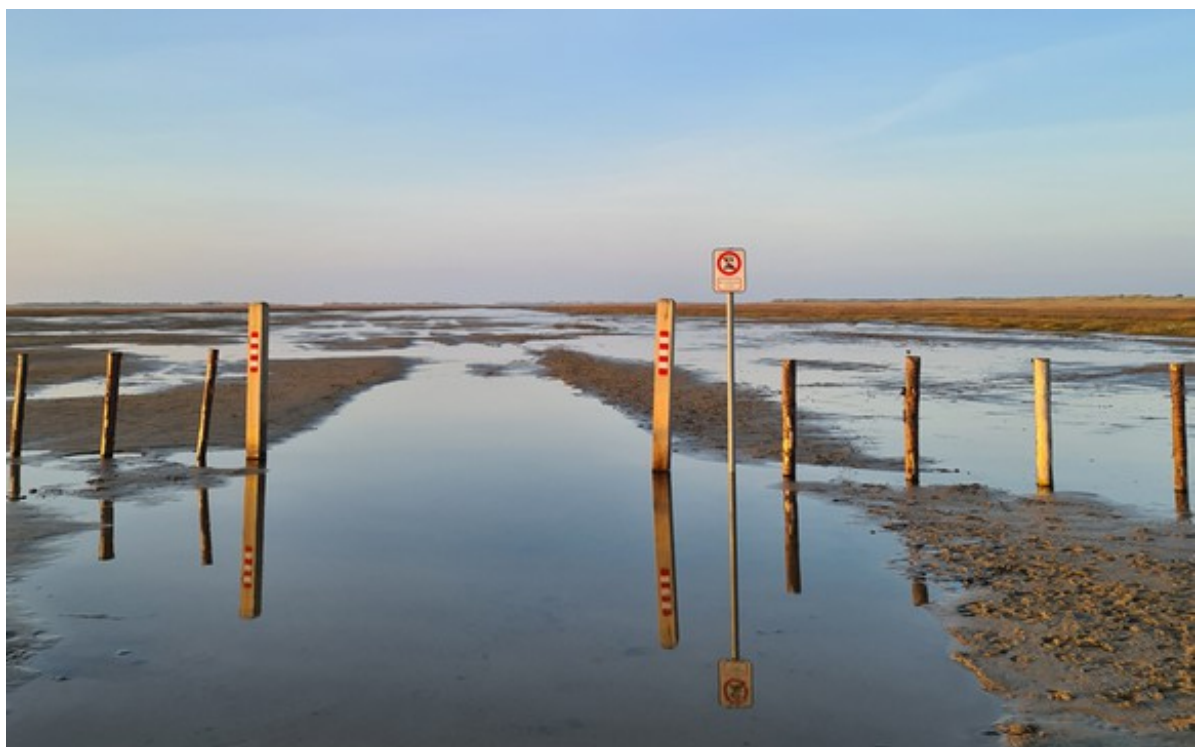
Forslaget går på, at nogle landbrug sættes fri, for at afprøve nye metoder og at de frigøres for de nationale reguleringer, og indgår i en ordning, som den vi kender fra f.eks. frikommunerne. Dog under forudsætning af, at landbruget ikke belaster miljøet i højere grad end den nuværende lovgivning åbner for. Som samfund står vi til at vinde, hvis det viser sig, at PERMECO-modellen fungerer. Derfor har staten en interesse i at deltage i projektet, ved f.eks. at godkende monitoringsmodellen og finansiere eller give tilskud til forsøget. [Se mere på TV-Syd](#) og [i Jyske Vestkysten](#), hvor parterne drøftede forslaget med formanden for Collective Impact, Søren Møller, og næstformanden for Landbrug & Fødevarer, Thor Gunnerl.

Smuk bog om floraen i Marbæk

I oktober udgav Carsten Mathiesen et digert værk om [Floraen i Marbæk](#). Det er en ualmindeligt smuk bog, som fører læseren gennem et væld af fascinerende oplysninger om planterne i Marbækområdet hvor blandt andet planternes spændende og overraskende anvendelse beskrives. Du får også en forklaring på de sjove navne på planterne, hvorfor hedder planterne eksempelvis torskemund, hønsetarm, katteskæv, ulvefod og marehalm? Hvis du har lyst til at vide det, og meget andet, så er det måske et ønske til jul. De fantastiske fotos er taget af Knud Erik Vinding.

Bogen beskriver planterne i Marbækområdet, men mange af planterne finder du i hele vadehavsområdet.

Vidste du at:

- du kan lære meget mere om [planter på Mit Vadehav?](#)
 - Tirpitz var nomineret til [Artbeat Prisen 2020](#) og rent [faktisk fik Særprisen?](#)
 - [Jacob Dinsesen har hjemve](#) og savner det flade, sønderjyske marsklandskab?
 - der er kommet en [ny bilfri zone på Rømø Strand?](#)
 - du også kan [blive "Flink af natur"?](#)
 - Museet Hex åbner en [særudstilling "Heksejagt" i den kommende weekend?](#)
-

Fotos:

*Blå himmel: Torben Hestehave; Læderskildpadde: Naturcenter Tønningård;
Naturgenopretning på Mandø: John Frikke; Turisme-debat: Wasabi Film; Dark Sky: Lars Roed;
Udsigt fra Blåvandshuk Fyr: Henrik Mikaelsen; Spurvehøg: Alette Houman; Græssende
ungkreaturer: John Frikke; Floraen i Marbæk: Varmings Boghandel; Strand Rømø: Ditte Hviid*

Nationalpark Vadehavet opbevarer din mailadresse til brug for udsendelse af nyhedsbrev og den bliver hverken videregivet til andre eller brugt til andre formål.

[Læs mere om Nationalparkens persondatapolitik](#) · [Klik her for at framelde dig](#)